Timișoara, 1895. Anul II. Nr. 248. Joi în 9 (21) Novembre.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). — Numeri singuratici 5 cr. — Tacsa de inserțiuni: 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abonamentele și tacsele se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: Adrian P. Deseanu.

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara, cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Îngrozitoriu.

Timișoara, 21 Novembre n.

Eschiși cu desĕvêrșire din parlamentul țerei, noi românii, cari avem simț și iubire adevĕrată și pentru patriă și pentru popoarele autochtone din ea, nu ne putem validitá drepturile noastre cardinale constituționale nici-unde, ci trebue sĕ ne mulțămim cu atâta, că din depărtare înregistrăm lucrurile ce se petrec în parlamentul țerei noastre proprie, lucruri, cari într'adevĕr sunt îngrozitoare.

Se știe, că desbaterile asupra budgetului țerei totdeauna formează un feliu de »spovedaniă« publică a guvernelor. Cu atare ocasiune oposițiunile grijesc de compunerea listei pĕcatelor, apoi o cetesc de la început până la fine, ilustrează și comentează la înțeles fie-care punct din listă, ca astfeliu sĕ arate lumei vrednicia, recte netrebnicia guvernului combătut. Asta nu e lucru nou. Dacă numai atâta ar fí în lucru, atunci am avè și noi toată dreptatea și toată îndreptățirea de a ne bucurá, sau cel puțin de a ne mângâiá la astfeliu de ocasiuni, de străfocarea ce i-se dă guvernului din partea oposițiunei. Căci alte bucurii și mângâieri nu ne sunt date, de și oposiția, oricât de marinimoasă, patriotică și iubitoare de adevĕr și de dreptate este, sau se ḑice a fí, din al nostru punct de vedere ea nu ar face guvernului nici pentru lumea toată o imputare cât un grăunte de mac. Marinimoasă și gentilă cum e, oposiția nu vede nici ea în sistemul de guvernare câtuși de puțină »apĕsare« sau »terorisare *națională* față de popoarele conlocuitoarie nemaghiare; în registrul pĕcatelor guvernamentale nu au loc nici măcar pentru câte un cas mic de volnicia a cutăriu solgabirĕu dintrĕ naționalități, cu atât mai puțin au pofta sau își cred de datorință morală-patriotică de a ilustrá sau comentá astfeliu de fapte. Dovadă eclatantă, că față de naționalitățile nemaghiare toți compatrioții maghiari, toate partidele politice din țeară au una și aceeași convingere; că în punctul iubirei de adevĕr și de dreptate față de noi toți sunt asemenea: de drag ar vrea sĕ ne înghită, dar' ceva mai puțin nu.

Dar' cu toate astea, fiind că ne iubim patria și-i dorim vieață îndelungată și întregitate, — lucrurile și enunciațiunile ce din pomenitul incident se petrec în dieta țerii noastre, sunt cu mult triste și mai dureroase, de cât sĕ nu ne conturbe bucuria ce îndreptățiți am fí sĕ o simțim și soarbem. Căci se jignesc interesele patriei comune, se dĕrîmă din temelii esistința ei, se înmormêntează vaḑa și autoritatea ei, ajunge de object al batjocurei motivate a lumei întregi!

Eată un mărgăritariu de fapte și enunciațiuni »parlamentare«, despre cari mărturisim, că dacă în ale noastre jurnale s'ar ivi, ar fí timbrate ca »minciuni«, »calumnii«, »agitări«, »dușmănii« etc. etc. și trași am fí în judecată și 'n temniță.

Bărbați ca Apponyi, Horánszky, Makfalvy, Ugron și alții, toți maghiari de la trupină, cărora Ungaria nici-odată nu le este destul de iubită și de maghiară, și peste cari nu pică nici măcar o umbră de presupunere, că ar voí sĕ »calumnieze țeara și s'o înegrească în ochii Europei«, cum se ḑice despre ai nostri bărbați, condamnă în modul cel mai necruțătoriu situațiunea internă a țerei lor, susținênd că »*organismul întreg al* țerei este cuprins de boală grea, și asvêrlind detentorilor puterii în față imputările grave, că »*numai forța brutală și corupțiunea le este macsima*«.

În cuvêntarea sa de la 17 Novembre deputatul Makfalvy ḑise:

„Față de tânguirile popoarelor nemaghiare din țeară, li-sĕ dă respunsul stereotip: veniți în dietă și aici sĕ ve descoperiți durerile. Însĕ oare stă-le lor în putință sĕ între în dietă? Abusuri electorale esistă pretutindenea, *însĕ așa ca la noi, nici unde sub soare. La noi* — continuă oratorul — *știința în falsificarea voinței poporului a ajuns la gradul cel mai suprem al perfecțiunei. Ear' în cât privește abusurile electorale, corrupțiunile, pressiunile și terorisările,* dechiară numitul orator, *Ungaria a ajuns a trece ca o țeară de model!*"

Alți deputați dietali constată — în consonanță cu M. — că administrațiunea țerei nu are altă ocupațiune de cât esclusiv *prepararea listelor electorale în favorul guvernului: falsifică listele electorale, alegĕtorii oposiționali* devin eschiși și șterși din liste, până când de altă parte oameni morți se induc întrĕ alegĕtori și-și dau și voturile pentru guvern; ear' parlamentul, la rêndul sĕu, a ajuns sĕ se ocupe aproape esclusiv numai cu silniciile ce se fac alegĕtorilor din partea agenților guvernului.

Contele *Apponyi* a enunciat, că guvernul este numai de o singură problemă însuflețit: de a se ține la putere, *sacrificând dărab de dărab din bunurile patriei, ca pe toate terenele vieței publice sĕ crească corupțiunea care a inveninat toată vieață publică și care duce țeara la decădere.* Pe partidul guvernamentul, ca atare, numitul conte l'a *asemĕnat cu o ciurdă de handlei, cari rup în bucăți sublima mantea a Ungariei și vĕnd din ea cu bucata!* Beöthy Ákos a apostrofat pe domnii de la guvern de »*cavaleri de rebach*« și »*marquisi de dividendă*«.

Ei, poate-se închipuí ceva mai scârnav. Dar' guvernul totuși — nu roșește.

Regretăm mult, că țeara noastră, scumpa noastră patriă este atât de batjocorită; și trebue chiar sĕ ne doară când vedem, că astfeliu de nevrednici și nedemni fii ai ei se află la putere, fie ei într'o taberă sau într'alta, și stăpânesc în modul cunoscut. Dar' — nu avem ce face. . . .

Ajungă-i pe ei desperarea, ajungă-i blăstemul țerei!

Milleniul!

Lucru mare și foarte patriotic are sĕ fie milleniul. Aceasta se va vedè din caracterisarea ce i-o dă „Hazánk" în articolul ce'l traducem, pre cum urmează:

„*Geșeftul millenar.* Mâne ear' va banchetuí direcțiunea și arangiatorii esposițiunei millenare, salele spațioase ale hotelurilor se 'ndesuiesc cu sutele de domni ce se grupează pe lângă ministrul de comerciu, acestia apoi în toaste sgomotoase, în toaste cari de cari mai frumoase, salută aniversarea millenară ce se apropie, salută mai vêrtos pe aceia, cari la aceste sĕrbători millenare se ocupă cu esposiția ca punctul cel mai splendid al lor.

Acesti domni arangiatori sunt niște oameni practici. Banchet preste banchet, beutură preste beutură, șampanie preste șampanie se înghite, ca astfeliu însuflețirea pentru milleniu sĕ nu se lânceḑiască. Ș'apoi față de milleniu e și de lipsă banchetul, pentru-că cugetând treaz și flegmatic, difficile est satiram non scribere.

Dacă privim bine la cele ce se întêmplă, și mai ales cum se întêmplă cele ce se fac în interesul acestui punct culminant din sĕrbătorile millenare (adecă esposiția), atunci ni-se strînge inima la vederea acestui sĕrman popor, care dăruiește pentru milleniu, și care popor așteaptă cu o însuflețire curată, cu bucurie patriotică sĕrbările millenare, care popor chiar și acum în împregiurările aceste critice a votat pe seama milleniului sume mari, și-și cruță deja crucerii spre a putè vení la Budapesta la sĕrbătorile millenare.

Se și fac pregătiri de deamnă întimpinare. Îndată la poarta esposiției îl așteaptă domnul *Spitzer* cu colegii sĕi din Viena și Berlin, cu cari împreună au arêndat biletele de întrare în esposiție. Aducem oare noi sacrificii însuflțirei și ambițiunei patriotice? Prin reamintirea monumentelor din trecut de o miie de ani, arĕtarea progresului present împintenează țeara, ḑicênd: veniți sus maghiarilor, minunați-vĕ, admirați aceasta națiune în mărirea sa, și 'ntăriți-vĕ în pastriotismul vostru.

Bine că nu. Tot vor face ce vor putè spre ridicarea numĕrului cercetătorilor, spre a face sĕ succeadă geșeftul dlui Spitzer et Comp.

Însĕ aceasta esarendare va caracterisá întreg arangiamentul esposiției.

Singurul scop simțibil și viḑibil al esposițiunei acesteia până acum e numai „geșeftul".

Nu folosul național și moral, ci „geșeftul" este ceea ce fac singuraticii și grupele în interesul esposițiunei.

Cele mai deosebite societăți de belitori și esploatători se constituesc, cari apoi vor luá la ochi partea mai naivă a publicului. Va fi și atare societate, carea pentru bani buni va provedè pe patriotul de la țeară cu locuință, cu mâncare și conducere pre lângă un profit îndecit; sunt deja o duzină de întreprindĕtori, de reclame și câncelării automate, cari tot spre bucuria milleniului vor golí busunariul publicului cercetătoriu, și toate acestea cu permisiunea direcțiunei esposiționale.

S'a deschis o adevĕrată emulațiune pentru idei de jipuit publicul. Se 'nțelege, că toate înfrumsețate prin colori naționale și prin al víielor însuflețiri pentru trecutul millenar.

Aceste idei sunt primite cu brațele deschise.

Ce privește însĕ succesele morale și economice ale esposițiunei, stăm foarte rĕu.

Vor fí pavilioane pompoase, vor fí spectacule desfătătoare arangiate pe spesele statului, vor fí îndestuliți politicianii mercantili și capitaliștii, dar' în zadar vom căutá sĕ aflăm în esposiție mulțimea producenților și a industriașilor.

În cât privește esposiția industriașilor mici, industria de mori este un tip special al ei. Morile de cartel și-au edificat pavilioane, și pentru ca cel puțin la vedere sĕ apară și industria morilor mici, au umplut coperișul pavilonului cu mori mici de vênt. În lăuntru însĕ morarii cei mici numai pre lângă un întreit preț de rescumpĕrare pot ocupá loc.

Despre economia rurală mai bine sĕ nu vorbim.

Productele genuine maghiare abia au loc în esposiție, ca și când aceste în decursul milleniului trecut nu ar fi jucat nici un rol, — e mai rĕu ca la un frate vitreg. Nici că sunt atari esposanți, escepțiunând unele clase de rĕnd.

Pentru direcțiunea de esposiție a ministeriului de agricultură nici baremi loc nu s'a aflat în palatul edificat „ad hoc" pentru oficialii de arangiare.

Procesul de cabinet care decurgeá întrĕ cele două ministerii cu privire la esposiție, s'a decis în favorul ministeriului de comerciu. Toate mijloacele de pregătire, începênd de la cestiunea speselor până la mijloacele de reclam ale presei de esposiție, toate—toate stau în mijlocul diferiților rami de economiă mercantilă.

Această ceartă procesuală oficioasă a făcut imposibil de a repará defectele isvorite din cearta cea dintâiu, din care apoi a urmat, că ministeriul de agricultură a fost trecut de tot cu

vederea la arangiarea corporaţiunilor sociale ale agrarilor şi s'a pus în stadiul unei esposiţii oficoase.

Toate aceste erori aruncă umbră întunecoasă asupra viitoriului, şi aceasta nu se poate ascunde prin deliriul banchetelor.

Aceasta încordare febrilă ce se desvoaltă acum în oara a douĕsprẑecea, doar' va putè ascunde defectele dinaintea privitorilor superficiali, dar' a le suplini nici-odată.

Dar' pentru ce sĕ o şi facă?

Vor fi mulţi oameni în Pesta, cari vor face bune geşefturi, Dl Spitzer a luat deja în arĕndă biletele de întrare, automate şi publicaţiuni de reclame vor fi pe ziduri destule — — şi acesta e lucrul principal.

Astfeliu apoi va fi un frumos numĕr de oameni, cari începĕnd deja cu banchetul de mâne vor bè înainte pe pelea ursului frecându-şi mânile de bucurie gândindu-se la mersul *geşeftului millenar.*

Austro-Ungaria.

„Un manifest al membrilor comitetului naţional“ ni-se pune în prospect din partea »Tribunei« din Sibiiu, care — ẑice numita foaiă — nu peste mult timp se va adresă poporului şi »va spune un lămurit cuvênt în sensul . . . . e cam greu sĕ-l înţelegem din numitul articol . . . . dar' pare-ni-se că sensul e: »*de a nu părăsi mijlocul probat* **pentru a esperimentă“.** — Nu voim sĕ preocupăm pe nime, deci aşteptăm, ca sĕ vedem »manifestul« însuşi; ne-am bucură însĕ dacă manifestul nu s'ar ocupă numai de »esperimentări«, cum ẑice »Tribuna«. De altă parte trebue sĕ recunoaştem, că din »esperimentările« făcute încă s'ar putè trage mare şi mult folos, în care cas »manifestul« pus în vedere ar fi de mare valoare.

Au lipsă de învĕţătorii nostri. Cam pe sub mână am înţeles, că luminata noastră stăpânire a întreprins paşii de lipsă spre a înavuţi statistica ţerei cu un nou ram: „*starea economică*“ a poporaţiunei. Într'un restimp de 10 ẑile voieşte guvernul sĕ realiseze culegerea acestor date, ear' ca asta sĕ se poată face în *fie-care comună*, ergo şi în acelea unde nu domineazā cel puţin un „cavaler de şop“, şi deci nu prea se află oameni capaci pentru astfeliu de lucrări, s'a aflat onor. ministru de culte etc. îndemnat a recercă şi *consistoariele noastre*, ca acolo unde va trebuí, sĕ-i pună la disposiţiă *învĕţătorimea noastră.* Mare mirare, că ministrul n'a poruncit asta învĕţătorilor prin domnii solgăbirei!

Destul, că între altele onor. nostru consistoriu din Arad a emanat ordinaţiunea sa de datul 30 Oct. a. c. Nrul 6513/95 către dnii inspectori ai şcoalelor confesionale, ear' acestea către oficiile parochiale, prin *carea permite învĕţătarilor,* cari vor fi recercaţi, a face statului aceste servicii şi pe timp de 10 ẑile îi dispensează de la prelegeri *în oarele de după amiaẑi.* Prevedem, că aẑi-mâne luminata stăpânire va avè lipsă şi *de matriculele preoţimei noastre!*

Fructele „lumei noue“. „Magyar Állam“ scrie următoarele: Recepţiunea începe deja a-şi dá fructele. În sferele guverniale decurg consultările, că după-ce representanţii bisericeşti ai „confesiunilor recepte“ au drept de şedere în casa magnaţilor, — sĕ i-se deie şi judaismului — celei mai noue confesiuni recepte — representanţa ce i-se cuvine în casa magnaţilor. La început erá plănuit sĕ se deie drept de şedere pentru trei rabineri şi doi judei mireni, dar' numai după aceea a băgat de seamă guvernul, că în ţeara întreagă nu dispune, de cât de un singur rabin liberal, cel din Arad, care cunună fără nici un scrupul judeu cu creştin, cu păgân, ori cu ori-cine. Acum e vorba sĕ pescuiească guvernul dintrĕ presidenţii comunităţilor judaice, dintrĕ oamenii liberali ai institutelor crescĕtoare de rabini patru astfeliu de politiciani judei, cari sĕ fie în stare a face promisiuni pentru respectarea nealterată a legilor politice-bisericesti. — Numai lipsa persoanelor acomodate a 'mpedecat guvernul în presentarea projectului de lege în acest object, pe care voieşte sĕ 'l pună la desbatere astfeliu, ca acesta sĕ fie primul articlu de lege în anul millenar, cu care sĕ se înceapă al doilea milleniu al Ungariei. — Astfeliu cetim in „Fehérmegyei Napló“ din 16 Novembre. — Ce sĕ-i faci! Trăim în „lumea nouă“, — în era judaică, — şi pace!

Străinătate.

Din camera francesă. (P a r i s, 19 Novembre.) Înainte de ordinea ẑilei deputatul *Dufaure* (republican) face întrebare în afacerea arestării lui *Arton.* — Ministrul-president *Bourgeois* rĕspunde, că îndată ce poliţia a eruat locul ubicaţiunei lui Arton, a şi edat ordinul de arestare. — *Barthou* pofteşte, ca întrebarea sĕ se facă în formă de interpelare. (Plăcere.) Aproabă, că guvernul a deţinut pe Arton; centrul nu se teme de el şi voeşte sĕ se facă lumină completă. (Plăcere 'n centru.) — *Deschanel* se bucură, că în fruntea ţerei stă un guvern radical. — Ministrul-president luând earăşi cuvêntul rĕspunde, că în programul sĕu nu a susceput toate reformele programului radical, ci a semnalat numai punctele acelea, pe cari voieşte sĕ le ducă la deplinire. Asigură camera, că va rĕmânè credincios cuvêntului dat (Plăcere 'n stânga.) Ducele *Ahrenberg* enunciă, că ralliaţii vor sprigini ori-ce guvern, care va susţinè ordinea faţă cu socialistii. După încheerea discuţiunei camera la propunerea ministrului-president voteazā cu 421 voturi contra 52 o ordine de ẑi, carea aproabă procedura şi enunciaţiunile guvernului. — După aceasta s'a trecut la desbaterea projectului de lege despre ecuivalentul după moşteniri.

Complicaţiunile Turciei. (C o n s t a n t i n o p o l, 19 Novembre.) Din isvoare oficiale turceşti se raportează, că *episcopul armean din Aleppo* a trimis două epistole *episcopului armean din Urfa,* cari sunt de conţinutul următoriu:

„*Trimite insurgenţilor din Zeitun prav de puşcă spe a putè resistă autorităţilor* şi îngrijeşte-te de procurarea unei anumite cantităţi de salpetru pentru fabricarea pravului de puşcă. Poporaţiunea creştină din Zeitun va organisă armată. *Stăm în preajma unor evenimente sângeroase. Armenii din Maras au dorinţă ferbinte de a putè luptă.* Şi dînşii cer muniţiuni de puşcat, ca sĕ poată plecă în ajutoriul insurgenţilor. Informaţiunile acestea s'au adus la cunoştinţa tuturor comitetelor revoluţionare armene.“

Scrisorile acestea au ajuns în mânile autorităţilor, şi dovedesc, că fruntaşii clerului armean iau parte activă în mişcarea armeană.

(L o n d r a, 19 Novembre.) Societatea anglo-armeană a primit aẑi înainte de amiaẑi următoarea telegramă din Constantinopol: „*Pe armeni îi ucid pretutindenea, mii şi mii de armeni mor de foame*“. Tot-odată recearcă *guvernul englez sĕ trimită ajutoriu, căci Poarta e neputincioasă.* —

Ambasadorul austro-ungar, baronul *Calice,* în Vinerea trecută a fost chiămat în audienţă la sultanul. Ambasadorul a descris sultanului franc şi serios starea lucrurilor, ceea-ce asupra sultanului a produs grozavă impresiune. Eri şi aẑi ministeriul a ţinut sub presidenţa sultanului consiliu.

(A t h e n a, 19 Novembre.) Crisa din Orient şi discursul lui Salisbury a potenţat agitaţiunea de aici. Opositiunea pretinde de la guvern *sĕ iee parte activă la acţiunea marilor puteri* şi sĕ nu lase neesploatată ocasiunea favorabilă pentru Grecia. Guvernul însĕ crede mai consult *a se pune în stare de aşteptare.*

La mandatul mare-vezirului *guvernorul Cretei călĕtoreşte prin provinciă,* ca sĕ mulcomiască spiritele. *Turneul însĕ n'are nici un succes.* Ba în apropiere de Retimo poporul s'a năpustit asupra guvernorului, în ajutoriul căruia au trebuit sĕ alerge gendarmii cu bajonetele pe puşcă.

Escadra francesă trimisă 'n apele turceşti, a sosit eri după amiaẑi în Pireu.

(L o n d r a, 19 Novembre.) Agenţa Reuter raportează din Aden, că o ceată constătătoare din *45.000 de arabi,* provĕẑută cu arme sistem Martini, a *atacat trupele turceşti la Sana* (provincia Jemen) şi *le-a bătut în trei lupte.* Turcii sunt cerniraţi în Sana.

(R o m a, 19 Novembre.) Agenţa Stefani raportează din Constantinopol, că în partea nordică a Siriei agitaţiunea contra creştinilor e în creştere, şi că din regiunea Aleppolui vin ştiri despre noue masacruri.

Contele *Nigra,* ambasadorul italian la Viena, la espresa dorinţă a lui *Crispi* şi-a intrerupt concediul şi s'a re'ntors la postul sĕu. Crispi şi-a motivat dorinţa prin faptul, că Viena în urma iniciativei Austro-Ungariei în afacerea complicaţiunilor orientale uşor poate deveni centrul cestiunei orientale, şi nu ar fi bine, ca Italia în acest momentuos timp sĕ nu-şi aibă la Viena pe cel mai espert diplomat al ei. Astfeliu contele Nigra, fără sĕ fi ajuns barem la Roma, s'a re'ntors imediat la Viena.

(L o n d r a, 20 Novembre.) *Standard* raportează din Constantinopol, că sultanul în 17 Nov. şi-a chiămat la sine ministrii şi li-a cerut sĕ-i presinte un plan pentru *mobilisarea unei armate de jumĕtate de milion.* Ministrii i-au declarat, că aceasta e curată imposibilitate — d i n l i p s a d e b a n i. *La auẑul acestora sultanul a venit într'o aşa de mare agitaţiune, în cât unii dintrĕ ministri au creẑut de bine sĕ-şi ceară dimiterea.* Sultanul nu li-a împlinit cererea, dar' *a pretins esecutarea disposiţiunilor sale.*

Notă discordantă. (V i e n a, 20 Novembre.) Faţă cu un comunicat din *N. Fr. Pr.*, că *Rusia în oara a unsprẑecea a declarat, că nu adereazā la proposiţiunile Austro-Ungariei cu privire la acţiunea colectivă a marilor puteri în Orient,* „Fremdenblatt“, organul ministeriului nostru de esterne publică o dementare semi-oficială, în sensul căreia Rusia *în principiu* adereazā la aceste proposiţiuni, şi numai în privinţa *modalităţilor* a făcut unele escepţiuni.

Faţă cu acest dementi puţin desluşit, din isvor privat se raportează tot din Viena, că Rusia numai în ceea-ce priveşte ocrotirea supuşilor din Turcia ai diferitelor puteri s'a declarat învoită cu proposiţiunile lui Goluchowski; *în celelalte însĕ şi-a reservat deplină mână liberă.*

Ţinuta aceasta a Rusiei de altcum n'a surprins pe nimenea din sferele iniciate, fiind lucru ştiut, că sultanul de la căderea mare-vezirului Kiamil paşa încoace s'a pus total la discreţiunea Rusiei şi că ambasadorul rusesc *Nelidov* e unicul, care eserciază influinţă asupra sultanului. Întrĕ astfeliu de împregiurări audienţa lui *Goluchovski* şi a ministrului comun de finanţe *Kállay,* carea a durat eri la împĕratul-rege în Viena mai mult de trei pătrare de oară, *se pare a fi estraordinar de importantă.* — Balansul a primit deja o mică lovitură din afară, şi acum balansatorul Goluchovski conferează în privinţa modalităţilor susţinerei lui.

Dieta de la Budapesta.

În camera părinţilor patriei noastre e la ordinea ẑilei încă tot desbaterea budgetului, şi după cum se prevede va mai dură încă mult timp, căci opoziţionalii ţin se eshaurieze toate argumentele întru combaterea guvernului, ear' acesta la rêndul sĕu încă 'şi trimite 'n luptă oratorii ceva mai de dai doamne. Dintrĕ multele discursuri rostite până acum, pentru noi este momentuos discursul deputatului disident Ioan *Asboth,* rostit în şedinţa din 18 Novembre, cu care ne şi ocupăm în următoarele:

Continuându-se desbaterile asupra budgetului ţerii deputatul *Asboth* Iános a rostit o cuvêntare destul de importantă, în care într'un mod cam indirect, fără sĕ o numiască pe faţă a atins şi vre-o două-trei momente ce aparţin la *cestiunea naţionalităţilor.* Şi trebue sĕ recunoaştem că oratorul a vorbit sincer şi în toată seriositatea. Se vede că în peptul lui încă n'a adormit de tot conştiinţa de om, ci în câtva mustrându-l, îşi aduce a minte de trecut şi de faptul, că represintă un cerc dintrĕ cele *mai curate româneşti* (Sasca), la al cărui mandat n'a ajuns prin voinţa chiară şi curată a poporului, ci . . . . „more patrio“.

Tenorul prim al vorbirei sale este „*oligarchia şi feudalismul parlamentar*“, din Ungaria, sĕ înţelege, pe cari le dovedeşte în mod eclatant prin argumente neresturnavere şi le apostrofează după merit. Către finea vorbirei sale oratorul intonează următoarele:

„Însĕ, onorată casă, o reformă homogenă a *legilor electorale* este de lipsă şi din acel punct de vedere, fiind-că totuşi este necuviincios şi imposibil, *ca în una şi aceeaşi ţeară sĕ domniască două sisteme electorale.* Uniunea Ardealului aẑi încă nu e întrupată. În calea ei stau aceia, cari doresc a susţinè în Ardeal un separat drept electoral, o procedură criminală austriacă şi „Bürgerliches Gesetzbuch“. În aceste disposiţiuni poate sĕ-şi afle interesele sale oligarchia de partid, căci conducĕtorii partidului naţionalistic au proclamat pasivitatea, ear' guvernul, în consecinţă, cumpĕră eftin mandatele cu ocasiunea alegerilor. Însĕ aşa ceva nu este în interesul *naţiunei* maghiare, fiind-că întrĕ toate învinuirile ce se fac contra noastră înaintea naţiunilor iubitoare de libertate, faptul cu manţinerea duor drepturi electorale rĕmâne *nejustificabil.*

„Apoi, onor. casă, trebue sĕ dorim şi noi înşine, ca naţionalităţile aici în forul legal sĕ-şi descopere durerile lor, nu 'naintea forurilor străine, din aceasta considerare eu pledez pentru homogenitatea dreptului electoral chiar şi cu pericolul că guvernul ar perde câteva cercuri. În ceea ce priveşte îndeosebi pe români şi cestiunea română, a mea convingere a fost totdeauna: că interesele maghiare şi române congruează şi că *noi suntem avisaţi unul la altul.* Ceea ce se ẑice *că maghiarii pot maghiarisă pe români, că românii pot romanisă pe maghiari, este un pericol închipuit şi nu se va realisă nici-odată.* Nu este însĕ închipuit acel pericol: că atât românul cât şi maghiarul, fie unul câte unul sau ambii deodată, pot fi germanisaţi sau slavisaţi.

„Noi ne-am certat în oarele libere: până când nu aveam alt lucru mai serios; dar' sunt

convins, că *conflagraţiunea mare europeană totuşi ne va aflá într'o singură tabără* (? ? ? Red.) fiind că interesele noastre congruează şi suntem avisaţi unul la altul.“ (Da, avisaţi, însĕ ca fraţi, nu ca despoţi şi sclavi! Red.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Trebue sĕ ne inprietenim cu ideea ca plângerile (lor) sĕ le ascultăm cu astfeliu de ecuitate şi iubire frăţască, de la cari trebue sĕ aşteptăm ca pe fie-care fiu al patriei se-l unească în iubirea de patriă.

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Şi, onorată casă, pre cum dorim pacea naţională, aşa trebue sĕ dorim şi pacea religionară. *Restituirea păcii religionare* nu se poate închipuí alt cum, de cât pe temeiul libertăţii conştiinţei, pe temeiul respectării sentimentelor religionare pe lângă o toleranţă reciprocă.

„Însĕ, onorată casă, cei-ce au înarticulat în legile ţerei principiul: că căsătoria religionară, înrădăcinată de o miiă de ani în sinul naţiunei ungare, de acum înainte se va priví ca un concubinat illegal, — aceia poate că s'au lăsat conduşi de ori-ce geniu, dar' numai de geniul tolerant al naţiunei ungare nu. — Această infernală musică de pisică, care de la început şi până la fine a acompaniat acţiunea ambelor guverne Wekerle, ne poate dá deslusiri despre calitatea motivelor cei stăteau la spate. *Evangelia creştină*, care predică iubirea frăţească şi a de-aproapelui, — jertfa reciprocă şi abnegaţiunea propriă, care dice: „lăsaţi pe cei micuţi sĕ vină la mine“, condamnând de-odată pe vameşi în toate formele şi calităţile lor, acea evangeliă, on. casă, a fost contrară evangeliei celeilalte, ce recunoaşte dreptul la „şap“, sau — cum dice Beöthy — este evangelia *„rebahului“*, care propovedueşte: că vieaţa nu e de cât *o luptă pentru esistinţă*, că e o lege naturală: *ca cel tare sĕ înghită pe cel slab*, şi că *cel slab este menit spreaceea, ca sĕ îngraşe pe cel tare*, — în fine care învaţă *că culmea mărimei* (fin fleur) *liberalismului pe terenul economic este dreptul pumnului*.“

Vorbirea sa o încheiă oratorul cu „o conclusiune momentuoasă“ de următoriul înţeles:

Ce e propriaminte conştituţia ungară, care este basa ei fundamentală? Ea — dice oratorul — nu este *nici oligarchiă, nici autocraţiă, nici e convent*. Onoratul preşedinte al acestei case a definiat mai nimerit conştituţia, dicênd: „conştituţiunea ungară este armonia între representanţa naţională şi între Coroană“ (? ? Red.). Disarmoniă nu ar fi, dacă între representanţă şi Coroană nu s'ar furişă oligarchia parlamentară cu scopul, ca de o parte sĕ *falsifice* toate, de altă parte sĕ *seducă* Coroana.

„Constituţiunea ungară nu admite, ca Coroana sĕ serviască numai ca decoraţiune acolo şi până atunci, până când în calea adevĕraţilor detentori ai puterei nu le stă în cale principiul: „Und der König absolut, so lang er unsern Will'n thut.“ **Ungaria nu are trebuinţă de un rege nominal, ci are lipsă de o potestate genuină regească.**“

„Ca sĕ-şi poată împliní misiunea mare ce i-o dă constituţiunea, missiunea sancţionată prin jurământ, missiunea fără de care se restoarnă în ţeară ordinea şi pacea, pentru cari Coroana este responsabilă nu înaintea legei, ci înaintea lui Dumnedeu, a istoriei şi a posterităţei, — Coroana are lipsă de libertate (liberă voinţă).“

Corespondenţă.

Budapesta, 17 Novembre n.

(A patra serată a tinerimei universitare române „Petru Maior“.)

Sunt convins, că precum tineri universitari aşteaptă cu dor şi drag Sâmbetele aceste atât de importante şi folositoare, aşa şi onoraţii cetitori şi în genere toţi românii cu plăcere vor cetí rapoartele despre aceste serate, prin cari mĕ silesc a dá o icoană cât se poate de fidelă despre activitatea tinerimei române.

Voi continuá deci mai departe cu referadele mele şi astfeliu îmi iau libertatea a raportá despre *a patra serată socială politică* a noastră. În sala deja cunoscută onor. cetitori ai „Dreptăţii“ din nou s'a strîns tinerimea, ca sĕ asculte disertaţiunea despre *„căsătoriă“* a d-nului Andreiu *Pop* rigor. în drept.

Titlul disertaţiunei la prima privire va stârní poate o nedumerire în vre-un onorat cetitoriu sau cetitoare, şi în fine cu tot dreptul — dar' numai în primul moment, căci din următoarele va fi îndată în clar cu poenta şi cu tendinţa acestei disertaţiuni. Disertantul şi-a întrodus tema cu definiţiunea noţiunei „căsătorie“; citând mai multe definiţiuni din dreptul roman şi o definiţiune interesantă a unui francés; trece apoi la scopul căsătoriei, la familiă, însemnĕtatea ei; constată că familia e un lucru sfânt, tot-odată că e şi un contract, adecă ceva juristic, ergo — are şi statul influinţă asupra căsătoriei. În legătură cu acestea esplică însĕmnătatea căsătoriei civile obligatorice, facultative şi suplementare (Nothzivilehe). În special accentuează şi esemplifică *căsătoria civilă obligatorică*, care astădi şi la noi s'a întrodus — în contra voinţei popoarelor. Arată neajunsurile şi greutăţile, de cari a dat întroducerea ei în ţeara noastră; aminteşte în special ordinaţiunea ministrului de rĕsboiu, prin care oficerii armatei sunt supuşi şi căsătoriei bisericesti. Reasumând apoi cele dise, continuă în următoriul mod: „Căsătoria civila erá şi este de lipsă; spiritul timpului o reclamă şi o reclamă. Dar' atât liberalismul cât şi împrejurările patriei noastre admit numai *cea facultativă*. La noi căsătoria civilă nu este productul liberalismului, ci al păgânismului modern, al francmasoneriei, al păgânei doctrine despre omnipotenţa statului, şi al şovinismului de rasă. Printr'însa la noi se intenţionează *lăţirea limbei maghiare* prin toate unghiurile ţĕrii, şicamându-ne cu dînsa şi *în cele mai solemne momente* ale *vieţei noastre*. S'a intenţionat mai departe *slăbirea bisericelor*, resp. a preoţimei, mai ales a naţionalităţilor, mai dintâiu prin micşorarea venitelor ei; s'a intenţionat a *înmulţi agenţii guvernului* prin crearea de nouĕ posturi, desconsiderând, că prin aceasta se îngreunează budgetul statului cu 3—4 milioane pe an, bani storşi de la aceia, cari au protestat cu toată hotărîrea în contra acestor reforme. Deci domnilor! datorinţa noastră este, sĕ luptăm în vieaţa politică alăturea cu aceia, cari au în program revisiunea în sens *adevĕrat liberal* a legilor bisericeşti; ear' în vieaţa noastră sĕ fim religioşi, sĕ ne alipim cu iubire nefăţărită de biserica ai cărei fii suntem, şi sĕ conlucrăm din rĕsputeri, ca influinţa şi auctoritatea preoţimei noastre, care are mari merite pentru trecut şi o sublimă misiune pentru viitoriu, sĕ nu scadă, ci sĕ crească, ear' preoţimea, pĕtrunsă fiind de sublimitatea misiunii sale, sĕ ne uşureze aceasta muncă, preducându-ne necontenit moralitatea virtuţile creştinesţi şi servindu-ne tot-odată întru toate de viu esemplu, căci: verba *volant — esempla trahunt!*

Disertantul a fost călduros felicitat din partea tinerilor presenţi pentru tema s'a atât de actuală şi importantă. Cenform obiceiului s'a deschis din partea presidentului discuţiunea asupra disertaţiunei, la care au luat mai mulţi tineri foarte activă parte.

Constat earăşi cu deosebită plăcere, că tinerimea adunată s'a ales cu un ce folositoriu din seara aceasta, ceea ce dovedeşte pe deplin discuţiunile interesante cari au urmat atât în seara aceea cât şi după serată.

*

Nu mĕ lasă inima sĕ încheiu modestul meu raport, fără sĕ amintesc în scurte cuvinte şi focularul tinerimei: societatea „Petru Maior“. Apelurile împreună cu listele de colectare lansate în favorul societăţii s'au publicat şi s'au espedat şi la persoane private. Îmbucurătoarea ştire adusă din partea „Revistei Orestiei“ despre colectarea unei sume de bani destul de frumoase în favorul societăţii a făcut cea mai bună impresiune asupra membrilor ei. Dee atotputernicul, ca acest bun început sĕ fie un şi mai bun presemn pentru resultatul apelurilor lansate în favorul acestei unice societăţi literare a tinerimei române adunate la şcoalele înalte din patrie!

În legătură cu aceasta Ve comunic cu plăcere, că societatea se prepară din toate puterile pentru arangiarea unei *serate literare musicale*, ce se va ţine în 1 Decembre nou. Scopul sublim al acestei conveniri este deoparte ridicarea stării *materiale a societăţii*, de altă parte însĕ *reinprospătarea acelor legături amicale*, cari s'au *întrerupt de ani între inteliginţa română din Budapesta şi între tinerimea studioasă*. Cu cea mai mare însufleţire şi energiă se lucră din partea tinerimei în direcţiunei aceasta. Atâta numai îmi permit sĕ anticipez, că la serata aceasta şi-a dat concursul şi gentila Dşoară *Dunca* de Schian, bine cunoscuta pianistă; programul va conţinĕ afară de coruri vocale, declamaţiuni şi disertaţiuni şi un punct important, anume membrul societăţii, dl Ioan *Buşiţa*, student la academia de musică, va esecută pe violină o partiă din renumita operă: „Cavaleria rusticană“.

După aceste scurte comunicări încheiu corespondenţa observând numai atâta, că ar fi pagubă de Ddeu, dacă lumea românească n'ar îmbrăţişă şi n'ar ajutoră această tinerime, care şi-a defipt astfeliu de ţinte sublime.

Lean.

Cronică.

Timişoara, 21 Novembre n.

Redacţional. Obvenind casuri, că unul sau altul dintrĕ membrii redacţiunei noastre sunt împedecaţi de a vení 'n birou şi astfeliu scrisorile adresate la persoană rĕmân mai mult timp nedeschise, — rugăm pe domnii corespondenţi ai nostri, cum şi pe toţi aceia, cari vor sĕ comunice lucruri cu menitiune de a fi publicate, ca pentru a putĕ fi publicate cât mai grabnic, scrisorile sĕ binevoiească a le adresă *nu la persoana* cutărui membru redacţional, ci la *»redacţiunea Dreptăţei«*.

Amintirea principelui bulgar Battenberg. Vĕduva contelui *Hartenau*, fost principe al Bulgariei, a sosit eri la Sofia, ca sĕ asiste la requemul celebrat în memoria soţului ei din incidentul aniversărei a doua a morţei dînsului. Vĕduva, îmbrăcată în doliu profund, erá aşteptată la gară de un adjutant al principelui *Ferdinand*, care a însoţit'o până la grandiosul mausoleu ridicat de poporul bulgar pentru eroul lor prim principe. Înainte de amiadi s'a celebrat requimul la care a asistat principele Ferdiuand cu întreaga curte şi cu oficerii superiori staţionaţi în Sofia.

Tren prăbuşit în apă. Din causa unui semnal greşit un tren ce mergeá spre Cleveland (America) s'a prăbuşit în rîul Cujahoja de pe un pod înalt de 100 urme. În tren erau numai 30 călĕtori, dintrĕ cari unii au sărit din tren înainte de catastrofă, cei mai mulţi însĕ s'au înnecat în apă. S'au scos pănă acuma 18 cadavre.

Arestarea lui Arton. Principalul complice al baronului Reinach în marile defraudaţiuni „Panama“, vestitul Arton, pe care doi ani de dile l'a căutat poliţia întregei Europe, în urmă a fost prins de poliţia din Londra şi pus la rĕcoare până la alte dispoşiţiuni ale poliţiei din Paris.

Noi esploratori ai munţilor nostri. „Nemzeti Ujság“ are o telegramă din Londra, în carea se spune, că acolo s'a constituit o societate cu scop de a deschide noue băi de aur în Ardeal. Posibil sĕ fie adevĕrată ştirea diariului numit, căci de vre-o câţiva ani munţii moţilor sunt vacă bună de muls pe seama străinilor. *Căenel, Băiţa, Ruda, Brad, Criscior* în fostul comitat al Zarandului, apoi băile din munţii apuseni în regiunea Abrudului, toate sunt în mâna străinilor, cari se îmbogăţesc din esploatarea aurului nostru, ear' bieţii băieşi români muncesc pe seama acestor străin pentru o plătuţă de batjocură, şi chiar şi sub astfeliu de condiţiuni numai ca din graţiă sunt primiţi în baie, fiind-că străinul la străini trage, impopulând băile cu lucrători din ţeara lui. — Şi până acum erá întemeiat patrundĕtoriul piânset din „Doina moţilor“

„Munţii nostri aur poartă,
Noi cerşim din poartă 'n poartă“ . . .

dar' de-aci 'ncolo pare-ni-se, că strofa aceasta va esprimá cea mai crudă realitate.

Nenorocire în băile de la Anina. În băile de cărbuni de la *Anina*, unde nu aşa de mult se întâmpláse o grozavă nenorocire din causa esplosiunei gazului, acum s'a întâmplat o alta nenorocire. Anume *un părete lateral al băiei s'a prăbuşit astrucând sub dînsul patru lucrători*. Trei din acestia au murit îndată, ear' al patrulea a fost scos dintrĕ ruine *mutilat în mod îngrozitoriu*. — În lipsa unui raport special, dăm aceasta tristă ştire după o foaie locală maghiară.

Mai nou.

Umilirea sultanului.

Lordul *Salisbury* a rosit Marţi un discurs în adunarea din B r i g h t o n a conservativilor, în firul căruia a declarat, că a primit de la sultanul rĕspuns la discursul sĕu rostit la banchetul de Lord-Major, în care disese că *nu se prea încrede în esecutarea reformelor promise de sultanul*. Sultanul declară în scrisoarea sa, că *enunciaţiunea aceasta l'a atins foarte dureros*, fiind-că dînsul însuşi a fost acela, care a decis întroducerea reformelor, şi doreşte, ca acestea sĕ se şi realiseze în cel mai scurt timp.

Sultanul apoi a mai adaugat în scrisoare următoarele:

Am spus deja aceasta ministrilor mei. Deci dacă lordul Salisbury s'a îndoit în declaraţiunile mele, causa e a se căută în intrigele unor anumiţi oameni, ţesute în Turcia şi în alte părţi. Şi aceasta provine din aserţiuni eronate, cari se rĕspândesc pretutindenea. *Repet, că voiu esecută reformele*, voiu luá a mână actele cari conţin reformele şi voiu supraveghiá însumi, ca fie-care punct al lor sĕ se esecute în tocmai. **Aceasta-mi e firma resoluţiune. Îmi dau cuvêntul de onoare** pentru aceasta şi doresc, ca aceasta s'o ştie lordul Salisbury, pe care tot-odată, contând la sentimentele şi dispoşiţiunile amicale, de cari este cuprins faţă de mine şi de ţeara mea, *îl rog*, ca încredêndu-se în declaraţiunile mele, sĕ rostiască un nou discurs.

Aştept cu cea mai mare nelinişte resultatul recercărei acesteia.

Serviţiul telegrafic.

†. Preotul Popoviciu.

Marţi după apariţiunea foaiei am primit următoarea telegramă:

Oraviţa, 19 Novembre.

Bravul preot român *Popoviciu* din Ticvaniulmic a reposat. Am perdut în dînsul un aprig luptătoriu. — Joi va fi înmormêntarea.

Învitare de abonament

la

DREPTATEA

Cu ḑiua de 30 Septembre a. c. stilul nostru, espiră abonamentele pe al III cuartal și cele făcute pe luna Septembre.

Rugăm și învităm pe dnii abonați sĕ grăbiască cu renoirea abonamentelor, ca astfeliu sĕ remânem în curent cu espediția foii.

Abonamentele se fac mai ușor prin mandate postale.

PREȚUL:

pe ¼ de an fl. 2.50

pe 1 lună 85 cr.

Rugăm a se scrie curat și legibil numele abonentului, locuința și posta ultimă, eventual sĕ se lipească pe mandatul postal adresa tipărită sub carea li-se trimite „Dreptatea.“

Cu stimă

Administrația foii „Dreptatea.“

Bursa de Budapesta din 18 Novembre 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 . (sc. de d.)	5%	123.50
„ „ „ „ 10.000 . . . . „	4%	—.—
„ „ coroane ung. . . . . . „	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876 . . . „	5%	126.75
„ „ „ de stat, 1889, aur. „	4½	129.—
„ „ „ „ „ „ arg. „	4½	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc. . . .		140.50
„ „ „ „ „ „ 50 „ „		140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. . (sc. de d.)	4½%	100.75
„ „ „ „ croate . . . „	4½%	102.50
Bonuri rur. ung. . . . . „	4%	96.25
„ „ croate . . . . „	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
„ hipot. croate, 100	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100		—.—
Datoria de stat. com., hărtiă, Mai-Oct. . . .	$4^{3}/_{10}$	98.75
„ „ „ „ „ Febr.-Aug. .	$4^{2}/_{10}$%	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul. . . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Nov. . . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d)	4%	122.50
„ în coroane		98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	4%	149.—
„ „ „ „ 1860. 500 „	5%	147.50
„ „ „ „ 1860. 100 „	5%	158.25
„ „ „ „ 1864. 100 „		193.—
„ „ „ „ 1864. 50 „		198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4½%	100.15

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acții Budapestană 100	129.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes“ intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu	435.75
„ „ „ pe acții Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Iuliu	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ și comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu . .	112.50
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	116.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II emis. 15 Iuliu	241.25
„ comercială ung. pestană 500	1132.—
„ com. și industr. pestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt și zarafiă ung. 400 K. . . .	—.—
„ „ „ „ „ 15 Iuliu	259.—
„ austro-ungară 600	1000.—
„ „Unio“ 200	—.—

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ verig.	5.93
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.92
„ de 20 franci	9.93
20 marce	12.25
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. și ung.	—.—
100 marce germ. în papir	61.25
„ „ „ de bancă pr. 31 Iuniu . . .	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina“, inst. de econ 5%		100.76
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani		101.—
„ „ „ „ „ 5%		101.—
„ „ „ „ „ 5½%		100.50
„ de credit ardeleană 5%		101.—
„ „ „ „ 4½% 40 ani		99.—
„ „ „ „ 4½% 50 ani		98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%		102.25
„ „ „ „ „ 5½%		—.—
„ „ „ „ „ 6%		—.—
„ „ „ „ „ 4½% em. VI. . .		100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani		—.—
„ „ „ „ 106 5% 40 ani		—.—
„ „ „ „ III emis 5%		102.25
„ „ „ „ IV emis. 4½%		100.50
„ I. de credit din Timișoara 5%		102.—
„ I. „ „ „ „ 4½%		99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4%		128.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	122.—
„ cu prem. sèrb. 100 fr.	3%	40.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.) .	3%	40.75
„ soc. p. reg. Temeș-Bega	5%	140.—

Sorțuri private.

Împrumutul oraș. Viena din 1874, 100	174.50
Sorțuri din Buda 40	60.—
„ „ „ (st. austr.) 40	61.—
Sorturi reun. „Jó-sziv“ 2	3.30
„ „ „ (st. austr.) 5	3.50
„ crucea roșie 5	12.—
„ „ „ (st. austr.)	12.50
Obligațiunile basilicei 5	9.75
„ „ (st. austr.)	10.25
„ crucea roșie italian. 25 lire . . .	12.75
„ „ „ „ (st. austr.) . .	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roșie austr. 10	19.—
Sorți Pálffy 40	59.20

Têrgul de producte din Budapesta.

(Prețurile de la 18 Novembre 1895.)

Specia	Cualitatea	Prețul per 100 kgr. de la	Prețul per 100 kgr. până	Cualitatea	Prețul per 100 kgr. de la	Prețul per 100 kgr. până
Grâu Bănațan vechiu . . .	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Grâu Bănațan „ . . .	76	—.—	—.—	77	6.50	6.55
Grâu Bănațan „ . . .	78	6.60	6.65	79	6.70	6.75
Grâu Bănațan „ . . .	80	6.75	6.80	81	—.—	—.—
Grâu de la Tisa „ . . .	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Grâu de la Tisa „ . . .	76	—.—	—.—	77	6.55	6.60
Grâu de la Tisa „ . . .	78	6.75	6.70	79	6.75	6.80
Grâu de la Tisa „ . . .	80	6.80	6.85	81	—.—	—.—
Grâu Bpestan „ reserv .	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Grâu Bpestan „ „ .	76	—.—	—.—	77	6.50	6.55
Grâu Bpestan „ „ .	78	6.65	6.70	79	6.75	6.80
Grâu Bpestan „ „ .	80	6.80	6.85	81	—.—	—.—
Grâu de la Alba „ . . .	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Grâu de la Alba „ . . .	76	—.—	—.—	77	6.50	6.55
Grâu de la Alba „ . . .	78	6.65	6.70	79	6.75	6.80
Grâu de la Alba „ . . .	80	6.80	6.85	81	—.—	—.—
Grâu de Bacica „ . . .	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
Grâu de Bacica „ . . .	76	—.—	—.—	77	6.60	6.65
Grâu de Bacica „ . . .	78	6.70	6.75	79	6.80	6.85
Grâu de Bacica „ . . .	80	6.85	6.90	81	—.—	—.—
Secară nouă, pr. . .	70—72	5.05	5.10	—	—	—
Orz nou	60—62	—.—	—.—	de nutrețiu		
Orz nou	62—64	—.—	—.—	de vinars		
Orz nou	64—66	—.—	—.—	de bere		
Ovĕs vechiu	39—41	6.85	7.20	—	—	—
Ovĕs nou	39—41	—.—	—.—	—	—	—

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara